

מסורת הש"ס

(א) שנת 717 בק"ש (ג) סוטה ד: ד' ע"י רש"י (ד) לקמן דף נה: (ו) ונסת איתר ר' זעירא וכו' כשאלתו [כפ' מקנן] (ז) שאלתו [כפ' מקנן] (ח) זיל ואמר (ט) זיל עד שיפסלו (י) ופומחת בדרוך כלי רש"י (יא) פסחים פ"י ה"ה

תורה אור השלם
1. חדרו לכתב מן האדם אשר נשקח באפו כי בכב נחשב הוא; שיעורו ב כב 2. צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו; תהלים פ"ד 3. יקראת ה' לחיים וישבע ולין בל יפקד רע; משלי י"ט כב

הגהות הב"ח
(א) נמי מהו שיפסיק מ' אמרין: (ב) תוס' ד"ה ימים וכו' מלי דהוה אלול ואתקיימה דמי נמי: (ג) בא"ר אפי' מיושב דמי סופה שמע: (ד) בא"ר בירושלמי וכו' סופה זו: (ה) בא"ר מהו שבטינן מן הדל:

גליון הש"ס
נמי בפעמ' ב' ע"י ילקוט ש"א ד' פסוק ויפדו העם את יונתן:

מוסף רש"י
כאילו עשאו במה. עבודה כוכבים (סוטה ד'). אל תקרי שבע אלא שבע. ו' לילת כ"ל ואל יפקד בשם מלס הכי הוא רע וטובא איתו וכן מלאס לו גלות (לקמן נה):

רב ניסים גאון
אמר (רבה) [רבה] ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל כו'. איתיה לפירושיהו בסמכתא תענית כ"ב ב' פ' פ' פ' שבעה דף כח) דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוהנן: ר' יוחנן יחיד גומר בהן את ההלל כו' והתם נמי אמרין אמר (רבה) [רבה] זאת אומרת הלל רואש תודש לא דאורייתא ולפיכך תתיר רבא לפסוק ב' אפי' באמצע הפרק:

אחי. כך שמו: סוף דני רבי חייל. שהיה שונה צנית רבי חייל: מהו שיפסיק. לשאלת שלום: ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל. שהוא חובה לכל אדם והס אחד ועשרים יום בשנה כדאמרין במסכת ערכין (ד' י): מהו שיעטוס. את התבשיל לדעת אם לריך מלח או תכלין: מטעמה. טעימת תבשיל: רביעית הלוג: הדלו לנס מן האדם. כשיש לנס לתסוק בכבוד המקום אל תתעסקו בכבוד אדם דלי לאו הכי למה ליה לחדול: ושמואל לא דריש לשון צְמָה אלא כמשמעו צְמָה חשבתו לזה שהקדמת כבודו לכתביו: שואל מפני הכבוד. והא ק"ש קודם תפלה הוא וקמתי שואל: כרגמה ר' אבה. להא דלכ ושמואל לסקרי: במשאים לפסחו. לרבו פגשו כדרך שואל: ה"ג אמר רב אידי זב אבין אמר רב יצחק זב אשויא אסור לאדם לעשות תפלו קודם שיפסלו: לזק. תפלה שמלדיקו לזוראו והדר וישם פעמיו לדרכי חפזיו: אל תקרי שבע אלא שבע. ילין זל יפקד מן השמים זבולו הכי הוא רע לכן אין משגיחין לפקדו: וה'

היה קורא פרק שני ברכות

ימים שהיחיד גומר בהם את ההלל. לאו דוקא יחיד אלא אפילו זכור קורא יחיד כיון שאין כל ישראל זיחד כמו שהיו בשמינית פסחים כ"ד בניסן ולאן דוקא גומר דודאי ק"ל דימים שאין יחיד גומר את ההלל אין חובה לאמר כלל אפילו דבילו דהכי משמע

זכרין (פ"ד ד' י): לחשיב כ"ח יום ליחיד גומר בהן את ההלל ופריך ר"ה וי"כ נמי לימא משמע דזשאר ימים טובים כמו בראשי חדשים פשיטא ליה דאין לומר מדלא חשיב יותר מכ"ח יום וגם מדלא קאמר לגמור ב"ה ובי"ה דלו הוה משמע דזשאר ימים טובים כמו ב"ה ודאי אין גומרין אצל קורין אצל עתה משמע אפילו קורין לא וכן משמע פירק בתרא דתענית (ד' סז): רב איקלע זבבל חזניהו דהוה קא קרו ב"ה סבר לאפסוקיניהו. פירוש שהיה סובר שהיו גומרים אותו כיון לחוה דקא מדלגי דלוגי אמר ש"מ מנהה אבותיהם זידיהם אלמא דימים דאין גומרין בהן הלל אין חובה לאמר ומה שאנו אומרין אותו היינו משום מנהג. וכמו שכתב ר' יונה יוני ר' אבה חזניהו זבבל עגלמא לא מזכרין עליה כדאמר

פרק לולב וערבה (סוכה ד' מד): אין מזכרין על דבר שהוא מנהג. ומיהו אומר ר"ה דאיתו ראייה דאטלטול ודאי לא מזכרין אצל על מזוה פשיטא למזכרין דהא חויון כל יו"ט כפי אינו אלא מנהג ומזכרין והכא נמי משמע דמזכרין דאי לא מזכרין מאי הפסקה שייך זה ועוד ראייה למזכרין על מנהגה מהא דרז על לבי כנישמא וכו' ואם לא זכרו בתחלה אמאי לא הרגיש רב דהוה מנהגא עד דסלגו אלא זודאית זכרו מפני שמזכרין שבזבז על מנהגא ובשזיל כן לא הרגיש עד הדלוג וכו' אמאי לא חסיק אדעתיה אס זכרו לקרות או לגמור וי"ל דזכך אין לחוש שזבזו יכול לזכך לגמור אפי' כשהו מדלג או איפכא ומה שמזכרין כן על הדלוג לקרות וכשהו גומרין לגמור כדי שלא יעשו ומשום הכי לא היה יכול להזיך מן חובו דהזכרה על הדלוג ויש שרובין לומר דיחיד האומר הלל דימים שאין גומרין שאין לו לזכך ומיהו השר מקולי היה אומר דכיון

שרצה לחייב עצמו מזכך ואין זה זכרה לזבזו מדי דהוה אלוזב (א) ותפילין דהני נשי מזכרות אע"ג שאין חייבות וזבלי פסחים יש שמזכרין פעמים בתחלה לקרות ואחר הסעודה אחר שפון מזכרין לגמור ומיימי ראייה מירושלמי (דפ"ק ב') מנהיג דימיימי ענה דכל הזכרות ופומחין בדרוך חוץ מן הזכרות הסמוכות לחזרתה וזכרת הפירות והמזות ופריך זירושלמי ענה והא איכא גאולה פירוש אשר גאלנו דסמוכה לחזרתה ואמאי פותחת בדרוך שנייא דאם שמעה בזהכ"ג יאן ופריך והרי סופה פירוש יהללך דאינה סמוכה שהסעודה מפסקת ואפי' אינה פותחת בדרוך ומשני שמים הנה אחת להבא ואחת לשעבר פירוש אחת להבא זו היא אותה זכרה שמזכרין אחר אכילה לגמור ולאותה זכרה היא סמוכה אחת לשעבר היינו אותה זכרה שזיך קודם אכילה אלמא דמזכרין שני פעמים אצל זה הפירוש אינו מיושב דברי (א) סוף משמע דקאי אכרכה דאשר גאלנו דקאי זה מתחלה אלא ודאי אכרכה דאשר גאלנו קאי כאשר אפרש מיהו משמע זירושלמי כאשר פירשתי תחלה שהיו מזכרין ז' פעמים תחלה וסוף אצל אומר ר' יהודה דזו היא תמיחה גדולה מאחר שזיך קודם אכילה אמאי מפסיק ואוכל צינתים שהרי צינתים שאין יחיד גומר בהן את ההלל כיון שזיך תחלה כמו הכא אינו מותר לפסוק אלא מפני הכבוד דאי בשלא זיך אמאי לא יפסיק בזמנא אפילו שלא מפני הכבוד הא לא היה מפסיק שום זכרה אלא נראה הא דפריך זירושלמי הרי גאולה דמשמע דמזכרין עליה בתחלה איירי בזאם שעושה הסדר צבת אחת שאז אינו מפסיק שאינו לריך אצל או שמפסיקין לאכול אין לנו לזכך כלל לא בתחלה ולא בזוף והא דקאמר זירושלמי והרי (א) סיפא זהו אשר גאלנו דחוממת בדרוך ואמאי והא הודאה צבלמא היא כזכרת פירות ואמאי חוממת בדרוך ומשני שמים הנה שמי גאולות אחת להבא ואחת לשעבר פירוש לעמיד כמו יגיעו וגם היא ארוכה קאת וגם יש זה לשעבר כמו שאין גאלנו מנזרות מנזרים לפיכך חוממת בדרוך ומה שהקשה מיהללך שאינה סמוכה לפי מה שפרשתי עתה ואפי' אינה פותחת בדרוך יש ליתן טעם לפי שהיא הודאה צבלמא ואפילו היא ארוכה קאת תקנו זה חתימה ולא פתיחה כמו אלהי נשמה. וכן משמע זירושלמי שהיה דרכן לומר הלל צנית הכנסת ואח"כ שותין כוסות שלהם צניתם בלא שום קדר דצעי זירושלמי (פ' ע"ט) שתאן צבת אחת מהו פירוש זה אחר זה בלא הלל וסדר צינתים מהו (א) שמעיין מן הדא ד"ר יוחנן הלל אס שמעה צנית הכנסת יאן וכן משמע תבוספתא (א) דמי שלא היה יודע וכנסת צנית הכנסת וכו' והשתא נמי מיושב דשזביל כך פותחת זכרה דאשר גאלנו בדרוך דטעמא שאינה סמוכה כי הא דאם קרא הלל בזהכ"ג יאן: **אן די"מא הנאה קבי"א עליה. האי ליפנא משמע דמיימי יחיד שקבל עליו אצל בתענית הטהור לא: **מועם ואין בכך ב"ה.** פירש ר"ח שחור ופולט דלא חשיב הנאה מן הטעימה אצל זולע לא אפילו בשאר תעניות ומשום הכי הפולט אינו לריך זכרה שאינו נהנה: **במשכים לפתחו.** וכן הלכה אצל פגשו צחקרמי מותר: למה**

עין משפט גר מצוה

י"ג א טור וטריע אר"ח סימן מהלל ע"פ: ד' ב מ"י פ"ג מהלכות תענית הלכה ט טור ש"ע אר"ח סימן טכ ע"פ 7] וסי' טפח טעי' אן וסימן מרמד ע"פ 6: ב' א מ"י פ"ג מהלכות תענית הלכה 3 סגן (הלכות זכרות) ע"פ 8 טו"ע אר"ח סימן י"י ע"פ 3: ב' א מ"י פ"ג מהלכות תענית הלכה ז טו"ע אר"ח סימן טקטו ע"פ 4 [כ"י אר"ח תענית פ"א דף קנ"ג]: ו' א מ"י פ"ו מהלכות תענית הלכה ז סגן ע"פ י"ט טור ש"ע אר"ח סימן טט ע"פ 3: י"ח ו' מ"י' טס סגן שס טו"ע' טס ע"פ ג: 7] מ"י' טס טו"ע' טס ע"ש [צ"ל]

רבינו הגנאל

ר' יהודה אומר באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ובפרכיו שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לבל אדם ה"ה כו'. יהודה. [וימים שאין היחיד גומר בהן את ההלל וכו'. ע"י פ"י ר"ה תענית כו', ב]. והשרוי בתענית טובע ואין כפך כלום. כגון שחורו ופולטו דלא חשיבה הנאה מן הטעימה וגם אין צריך ברכה. ולכך תענית ר' אמי ו' א"ר אפי' עד כדי רביעית. דרוקא בתענית יחיד דאמרין הנאה קביל עליה אבל תענית כחור לא. ועד כמה ר' אמי ו' אפי' טעמי עד שיעור רביעית. פירש הגאון ז"ל עד שיטעמו בפעם אחת רביעית, אלא בכל יום תענית בכמה פעמים היו טעמים עד שיעור הזה. אמר ר' אבהו א"ר יוחנן הילכתא כרבי יהודה דאמר בין ויאמר לאמת וגיב לא יפסיק. מ"ש דכתיב ו' אלוקים אמת. וגיךך לרובק אני ה' אלוקים ואמת וגיב מאי טעמא דכתיב ו' אלהי אמת. וגיךך לחור ולומר אל וגיב וכו' ולומר כל הברכה. ובא אמר אינו חור ואומר אמת אלא משלים כל הברכה כולה ועומד בחפלה. וקיימא לן כרבא דבתראה הוא ויהי רבא מגנה כל האומר פעמים.